05/08/2020

Θεόδωρος Ουσακώφ: Προστάτης της Ελλάδας, ενάρετος πολεμιστής!

/ Βίοι Αγίων

Όχι μόνο οι διάσημοι Έλληνες δόξασαν τη Ρωσία, αλλά και οι Ρώσοι διαδραμάτισαν σπουδαίο ρόλο στην ιστορία της Ελλάδας. **Ένας από αυτούς ήταν ο ναύαρχος του Ρωσικού Στόλου, Θεόδωρος Ουσακώφ, ο οποίος τιμάται ως Άγιος από την Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία στις 5 Αυγούστου εκάστου έτους.**

Γεννήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου του 1745 στο μικρό χωριό Μπουρνάκοβο της περιοχής Ρομανόφσκι της περιφέρειας Γιαροσλάβλ. Προήλθε από μια αρχαία αρχοντική οικογένεια, που δεν ήταν, όμως, πλούσια. Οι γονείς του, Θεόδωρος Ιγκνάτιεβιτς και Παρασκευή Νικίτιτσνα, ήταν πολύ ευσεβείς και βαθιά θρησκευόμενοι άνθρωποι.

Όλη η ζωή του πέρασε υπό την ευεργετική επήρεια του θείου του, οσίου Θεοδώρου Σανακσάρκσιι, μεγάλου πολεμιστή του πνευματικού πολέμου. Ο όσιος Θεόδωρος γεννήθηκε και μεγάλωσε στο ίδιο χωριό Μπουρνάκοβο. Νεαρός πήγε να υπηρετήσει

στη φρουρά της πρωτεύουσας. Όμως επιθυμώντας να υπηρετεί ως πολεμιστής του Βασιλιά των Ουρανών, δραπέτευσε από την πρωτεύουσα στα έρημα δάση του Ντβίνσκ. Είχε σκοπό να εργάζεται μόνο για τον Θεό, να νηστεύει και να προσεύχεται. Όμως τον βρήκαν και τον έφεραν στην αυτοκράτειρα η οποία κατάλαβε την πρόνοια του Θεού και άφησε τον όσιο Θεόδωρο στο μοναστήρι του Αλεξάνδρου Νέφσκι, όπου έγινε μοναχός το 1748.

Η μεγάλη οικογένεια των Ουσακώφ ήταν μέλος της ενορίας του Ναού των Θεοφανείων, ο οποίος βρισκόταν σε απόσταση 3 βέρστια από το Μπουρνάκοβο, στην αριστερή όχθη του ποταμού Βόλγα. Σε αυτό το ναό ο Θεόδωρος Ουσακώφ βαπτίστηκε, εδώ πήγαινε σχολείο όπου μάθαινε τα γράμματα και την αριθμητική. Επειδή ο Θεόδωρος Ιγκνάτιεβιτς και η Παρασκευή Νικίτιτσνα ήταν πολύ θρησκευόμενοι άνθρωποι, θεωρούσαν ότι έπρεπε να ανατρέφουν στα παιδιά τους υψηλά θρησκευτικά αισθήματα και αυστηρή ηθική. Αυτά τα αισθήματα απέκτησαν δεσπόζουσα θέση σε όλη τη ζωή του. Στο μεγάλο τους σπίτι στο χωριό ο Θεόδωρος είχε όλες τις κατάλληλες συνθήκες για τη σωστή σωματική ανάπτυξη. Ήταν πολύ τολμηρός και συχνά, συνοδευόμενος από άλλα εξίσου τολμηρά παιδιά, έκανε πολλά κατορθώματα που ήταν ακατάλληλα για τη μικρή του ηλικία. Για παράδειγμα, συχνά κυνηγούσε αρκούδες μαζί με τον δήμαρχο του χωριού. Αυτά τα χαρακτηριστικά του, η αφοβία του έναντι οποιουδήποτε κινδύνου, η ανδρεία του, έμειναν για πάντα στον χαρακτήρα του Θεοδώρου. Σεμνός και υπάκουος σε όλα, ο Ουσακώφ αναγεννιόταν και σε στιγμές κινδύνου άφοβα αντιμετώπιζε τον κίνδυνο στο πρόσωπο.

Όταν έκλεισε 16 χρονών, ο Θεόδωρος εξετάστηκε επιτυχώς στη διεύθυνση της «Γκεροληντία» (ειδικής Υπηρεσίας που ασχολείτο με τους αριστοκράτες της εποχής) όπου απέδειξε ότι ξέρει γράμματα και εξέφρασε την επιθυμία να περάσει στην ναυτική στρατιωτική σχολή.

Η ναυτική στρατιωτική σχολή βρισκόταν στην Αγία Πετρούπολη. Ο Θεόδωρος Ουσακώφ μπήκε εκεί τον Φεβρουάριο του 1761. Ο μελλοντικός ναύαρχος σπούδαζε επιμελώς, εκφράζοντας ειδικό ενδιαφέρον στην αριθμητική, την ναυσιπλοΐα και την ιστορία. Έγινε ένας από τους καλύτερους φοιτητές και σε πέντε χρόνια αποφοίτησε, έγινε αξιωματικός και ορκίστηκε.

Μετά την αποφοίτηση από τη ναυτική στρατιωτική σχολή ο Ουσακώφ πήγε στον στολό της Βαλτικής. Οι βόρειες θάλασσες σπάνια είναι ήσυχες και για τον νέο αξιωματικό ήταν μια καλή ναυτική εμπειρία. Ο νέος αρχικελευστής Θεόδωρος

Ουσακώφ πέρασε επιτυχώς το πρώτο του πρακτικό σχολείο της ναυτικής εξάσκησης και πήρε μετάθεση στο νότο, στον στολίσκο της Αζοφικής.

Στο τέλος του 17ου – αρχές του 18ου αιώνα, η Ρωσία είχε στόχο να ξαναποκτήσει τις παραθαλάσσιες περιοχές της Μαύρης Θάλασσας. Το 1775, επί εξουσίας της αυτοκράτειρας Αικατερίνης Β', αποφασίστηκε να δημιουργηθεί στη Μαύρη θάλασσα τακτικός στόλος. Το 1778, σε απόσταση τριάντα βέρστια από την εκβολή του Δνείπερου, εγκαταστάθηκε η ναυαρχία, ιδρύθηκε το λιμάνι και η πόλη Χερσών. Ξεκίνησαν οι εργασίες κατασκευής των νεωλκείων για τα πλοία, όμως λόγω της δύσκολης μεταφοράς ξυλείας από τις μακρινές περιοχές της Ρωσίας, η διαδικασία αυτή καθυστέρησε πολύ.

Κάτι άρχισε να κινείται μόνο με την άφιξη των αξιωματικών και των πληρωμάτων των πλοίων.

Τον Αύγουστο του 1783 στη Χερσώνα έφτασε ο καπετάνιος κατηγορίας Β', Θεόδωρος Ουσακώφ.

Την ίδια εποχή στην πόλη ξέσπασε επιδημία πανούκλας. Η Χερσών τέθηκε σε καραντίνα. Εκείνη την εποχή θεωρούσαν ότι η πανούκλα εξαπλώνεται μέσω του αέρα. Για την προστασία από την ασθένεια, στους δρόμους της πόλης άναβαν φωτιές, σταύρωναν με καπνό τα σπίτια, όμως η επιδημία εντάθηκε. Παρά τη δύσκολη στρατιωτική κατάσταση, η οποία απαιτούσε να συνεχιστεί η κατασκευή των πλοίων, δόθηκε εντολή να τερματιστούν τελείως όλες οι εργασίες και να αποσταλούν όλες οι δυνάμεις για την καταπολέμηση της πανούκλας.

Όλες οι ανθρώπινες δυνάμεις μεταφέρθηκαν στην στέπα. Υπήρχε μεγάλη έλλειψη γιατρών και τα καθήκοντα τους εκτελούσαν οι στρατιωτικοί διοικητές. Ο καπετάνιος Θεόδωρος Ουσακώφ καθιέρωσε αυστηρή καραντίνα και μοίρασε τους ανθρώπους του σε ομάδες. Κάθε ομάδα είχε δική της σκηνή, φτιαγμένη από καλάμι, και στεγνώστρα ρούχων. Αρκετά πιο μακριά βρισκόταν η σκηνή-νοσοκομείο. Στην περίπτωση που σε μια ομάδα κάποιος αρρώσταινε, τον μετέφερναν αμέσως σε ξεχωριστή σκηνή και αποτέφρωναν την παλιά του σκηνή με όλα τα αντικείμενα. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας παρέμειναν σε καραντίνα. Η επικοινωνία μεταξύ των ομάδων απαγορευόταν αυστηρώς. Ο Ουσακώφ πρόσεχε ακούραστα να εκτελούνται οι παραπάνω κανόνες. Ως αποτέλεσμα τέτοιων ενεργειών του Θεοδώρου Ουσακώφ, η πανούκλα εξαφανίστηκε από την ομάδα του τέσσερεις μήνες πριν από τις άλλες ομάδες. Στην πιο δύσκολη στιγμή της επιδημίας, αυτός δεν έστειλε κανέναν στο νοσοκομείο, που ήταν γεμάτο με άρρωστους, και έσωσε πολλές ζωές στην ομάδα του. Εδώ αποκαλύφθηκε η εξαιρετική του ικανότητα να λύνει τα πιο δύσκολα και απρόοπτα προβλήματα. Και

εδώ αποκαλύφθηκε η μεγάλη αγάπη του Θεοδώρου Ουσακώφ για τους κοντινούς του ανθρώπους. Για την ικανότητα να ενεργεί σωστά στην πιο κρίσιμη κατάσταση και για τις ακούραστες του προσπάθειες, ο Θεόδωρος Ουσακώφ προήχθη στον καπετάνιο πρώτης κατηγορίας και βραβεύτηκε με το πρώτο του παράσημο του Αγίου Βλαδιμήρου κατηγορίας Δ’.

Με την συνθήκη μεταξύ της Ρωσίας και της Τουρκίας από τις 28 Δεκεμβρίου του 1783, η Κριμαία προσαρτήθηκε στην Ρωσία. Τότε η Αικατερίνη Β’ εξέδωσε διάταγμα για την δημιουργία οχυρών στα νότια σύνορα. Σύμφωνα με αυτό το διάταγμα έπρεπε να χτιστεί το φρούριο της Σεβαστούπολης. Τον Αύγουστο του 1785 ο καπετάνιος Α κατηγορίας, Θεόδωρος Ουσακώφ, έφτασε στη Σεβαστούπολη από τη Χερσώνα με το θωρηκτό πλοίο «Αγίος Παύλος», με 66 πυροβόλα.

Στις 11 Αυγούστου του 1787 η Τουρκία κήρυξε πόλεμο στη Ρωσία. Για τις πολεμικές επιχειρήσεις δημιουργήθηκε ο στρατός του Αικατερινοσλάβσκ με επικεφαλή τον αρχιστράτηγο Γ.Α. Ποτιόμκιν-Ταβρίτσεσκι και ο ουκρανικός στρατός με επικεφαλή τον αρχιστράτηγο Π. Α. Ρουμιάντσεβ-Ζαντουνάισκι. Στην αρχή το καθήκον των δύο στρατών ήταν μόνο να φυλάνε τα ρωσικά σύνορα. Και μόνο ο στόλος της Σεβαστούπολης έλαβε εντολή να δρα επιθετικά. Σύντομα έγινε η πρώτη μεγάλη μάχη. Ο τουρκικός στόλος είχε στη διάθεση του 17 θωρηκτά πλοία και 8 φρεγάτες, ενώ η Ρωσική ναυτική μοίρα, με επικεφαλή της εμπροσθοφυλακής τον Θεόδωρο Ουσακώφ, είχε μόνο 2 θωρηκτά πλοία και 10 φρεγάτες. Στις 29 Ιουνίου του 1788 οι εχθροί εντόπισαν ο ένας τον άλλον και βρισκόμενοι σε μικρή απόσταση μεταξύ τους, προσπάθησαν να πάρουν πλεονεκτική θέση και να διατηρήσουν τη γραμμή της μάχης. Όμως στις 3 Ιουλίου η μάχη κοντά στο νησί Φιδονήσι ήταν αναπόφευκτη. Ο Τουρκικός στόλος με όλες τις δυνάμεις του άρχισε να κατεβαίνει προς τα ρωσικά πλοία. Τότε η εμπροσθοφυλακή του Ουσακώφ, «δείχνοντας την επιμέλεια και την τέχνη της» έβαλε ταχύτητα και με αποφασιστική μανούβρα στέρησε την ευκαιρία στον επικεφαλή του Τουρκικού στόλου να καταλάβει τα ρωσικά πλοία. Ταυτόχρονα ο Ουσακώφ έκοψε δύο προπορευόμενα τουρκικά πλοία από τις υπόλοιπες δυνάμεις του τουρκικού στόλου. Αυτά τα πλοία, συνειδητοποιώντας την καταστροφική τους κατάσταση, έσπευσαν να εγκαταλείψουν το πεδίο της μάχης χωρίς να περιμένουν κανένα σήμα από τους δικούς τους συμμάχους. Ο επικεφαλής του τουρκικού στόλου, Αισκί-Γκασσάν, αναγκάστηκε να τα πάρει στο κατόπι. Η Ρωσική ναυτική μοίρα νίκησε.

Παρά το γεγονός ότι αυτή η μάχη δεν είχε ουσιαστική επίδραση στον πόλεμο, ήταν σημαντική για κάποιον άλλο λόγο. Για πρώτη φορά, σε ανοιχτή μάχη, οι λίγες δυνάμεις του ρωσικού στόλου νίκησαν τις πολυάριθμες δυνάμεις του εχθρού τους.

Ενώ ο Θεόδωρος Ουσακώφ ήταν αρχηγός μόνο της εμπροσθοφυλακής, στην πραγματικότητα καθοδηγούσε όλη τη ναυτική μοίρα. Η γενναιότητά του, η έξυπνη του τακτική και η υψηλή πνευματική του πτυχή έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη νίκη του ρωσικού στόλου. Ήταν, πρώτα απ΄ όλα, η πνευματική νίκη, στην οποία η χριστιανική αυτοθυσία έδειξε την πραγματική πολεμική τέχνη. Η αδιαμφισβήτητη εμπιστοσύνη στη βοήθεια του Θεού και, συνεπώς, η αφοβία μπροστά στον εχθρό, ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά της αρετής του Θεόδωρου Ουσακώφ. Επειδή δεν ήταν ματαιόδοξος, ο Ουσακώφ δεν απέδωσε την επιτυχία στον εαυτό του, αλλά στην γενναιότητα και στην θέληση για τη νίκη των στρατιωτών του: «Όλα τα μέλη της ομάδας μου, του πλοίου «Άγιος Παύλος», εκτελούσαν τα καθήκοντα τους με εξαιρετική επιμέλεια και γενναιότητα και αισθάνομαι υποχρεωμένος να τους επαινέσω για όλα…».

Ολοκληρώθηκε ο πρώτος χρόνος του πολέμου όταν ηττήθηκαν οι τουρκικές ναυτικές δυνάμεις και ο στόλος της Μαύρης θάλασσας κέρδισε μια αποφασιστική νίκη, έχοντας ενσταλλάξει μεγάλο φόβο και τρόμο στους Τούρκους. Ο Θεόδωρος Ουσακώφ προήχθη σε Υποναύαρχο και στις αρχές του 1790 διορίστηκε αρχηγός του στόλου της Μαύρης θάλασσας.

Στις αρχές του Ιουλίου του 1790, κοντά στον πορθμό του Κέρτς έγινε μια άλλη μάχη στην οποία η ναυτική μοίρα του Ουσακώφ κέρδισε για ακόμη μια φορά μια λαμπρή νίκη. «Εκπλήσσομαι ο ίδιος με την ευκινησία και τη γενναιότητα των

ναυτών μου, -έγραφε ο Ουσακώφ- πυροβολούσαν στο πλοίο του εχθρού μας με τέτοια επιδεξιότητα, ώστε φαινόταν ότι ο καθένας ήξερε να πυροβολεί εύστοχα». Φυσικά, τέτοια αφοβία και ψυχραιμία που έδειξαν οι ναύτες, υποδεικνύουν το εξαιρετικό παράδειγμα που έδειξε και ο αρχηγός τους. Η Αικατερίνη Β’ έγραφε στον πρίγκιπα Ποτιόμκιν: «Χτες γιορτάσαμε τη νίκη του στόλου της Μαύρης θάλασσας επί των Τούρκων και παρακολουθήσαμε τη δοξολογία στην εκκλησία Καζάνσκαγια… Παρακαλώ πείτε μεγάλο ευχαριστώ από μένα στον Υποναύαρχο Ουσακώφ και στους ναύτες του».

Μετά την ήττα στη μάχη του Κέρτς ο τουρκικός στόλος, σκορπισμένος σε όλη τη θάλασσα, ξανάρχισε να δημιουργεί ενιαία ναυτική μοίρα. Ο σουλτάνος Σελίμ Γ’ έστειλε προς βοήθεια τον αρχηγό του τουρκικού στόλου, Γουσσέιν πασά, στον έμπειρο Ναύαρχο Σαγίντ μπέη. Με αυτόν τον τρόπο ήθελε να αναστρέψει την κατάσταση υπέρ της Τουρκίας. Ομως άλλο είναι η θέληση και άλλο είναι η συνάντηση πρόσωπο με πρόσωπο με τον περίφημο ρωσικό στόλο. Το πρωί στις 28 Αυγούστου, τα πλοία του τουρκικού στόλου ήταν αγκυροβολημένα μεταξύ του Χαντζιμπέη (μεταγενέστερα Οδησσός) και του νησιού Τένδρα. Ξαφνικά από την πλευρά της Σεβαστούπολης ο Γουσσέιν είδε τον ρωσικό στόλο να πλησιάζει με μεγάλη ταχύτητα. Η εμφάνιση του Ουσακώφ οδήγησε σε ακραία σύγχυση τους Τούρκους.

Παρά την αριθμητική υπεροχή, έσπευσαν να κόψουν τα σκοινιά και να απομακρυνθούν χαοτικά προς τον Δούναβη. Ο Ουσακώφ, θεωρώντας δικαίως, ότι ψυχολογικά έχει ήδη νικήσει, διάταξε να πλησιάσουν τον εχθρό σε απόσταση μυδροβόλησης. Μετά από αυτό έριξε όλες τις δυνάμεις πυροβολικού των πλοίων εναντίον του μπροστινού μέρους του τουρκικού στόλου. Η ναυαρχίδα του Ουσακώφ «Χριστούγεννα» πολεμούσε με τρία εχθρικά πλοία, αναγκάζοντας τα να βγουν από τη γραμμή τους. Τα υπόλοιπα ρωσικά πλοία ακολουθούσαν γενναία το παράδειγμα του αρχηγού τους. Η σύγχυση των Τούρκων αυξανόταν λεπτό προς λεπτό. Τα μπροστινά εχθρικά πλοία, που πιέζονταν από τα ρωσικά, αναγκάστηκαν να τραπούν σε φυγή. Η ναυαρχίδα του Σαγίντ μπέη, «καπουντάνιγια» με 74 πυροβόλα, υπέστη μεγάλη ζημιά και έμεινε πίσω από τον τουρκικό στόλο. Τα ρωσικά πλοία την περικύκλωσαν, όμως η τουρκική ναυαρχίδα συνέχιζε να αμύνεται γενναία. Τότε ο Ουσακώφ, βλέποντας τη μάταιη επιμονή του εχθρού, έστειλε σε αυτόν το πλοίο «Χριστούγεννα», το οποίο πλησίασε σε απόσταση των τριάντα σάζεν και κατέστρεψε όλα τα κατάρτια της ναυαρχίδας. Έπειτα στάθηκε απέναντι από την πλώρη της, έτοιμος να τη βομβαρδίσει. Εκείνη τη στιγμή η «καπουντάνιγια» υπέστειλε τη σημαία της.

Αργότερα ο Ουσακώφ έκανε την εξής αναφορά: «Οι άνθρωποι από το εχθρικό

πλοίο βγήκαν πάνω, σήκωσαν τα χέρια και άρχισαν να φωνάζουν παρακαλώντας για έλεος και για τη σωτηρία τους. Όταν το είδα, έδωσα εντολή να σταματήσουμε τη μάχη και έστειλα τις οπλισμένες βάρκες να σώσουν τους Τούρκους ναύτες, επειδή η γενναιότητα και η απελπισία του Τούρκου Ναυάρχου ήταν τόσο απέραντη, ώστε δεν μπορούσε να παραδώσει το πλοίο του μέχρι να καταστραφεί εντελώς».

Μόλις οι Ρώσοι ναύτες έβγαλαν από την «καπουντάνιγια» τον καπετάνιο της, τους αξιωματικούς και τον ίδιο τον Σαγίντ μπέη, το εχθρικό πλοίο τινάχτηκε στον αέρα μαζί με το υπόλοιπο πλήρωμα και το θησαυροφυλάκιο του τουρκικού στόλου. Η έκρηξη της τεράστιας ναυαρχίδας μπροστά στα μάτια ολόκληρου του στόλου, τρομοκράτησε τους Τούρκους και ολοκλήρωσε τη νίκη του Ουσακώφ επί του νησιού Τένδρα.

Το 1791 ο Ρώσο-Τουρκικός πόλεμος ολοκληρώθηκε με τη λαμπρή νίκη του Υποναυάρχου Ουσακώφ κοντά στο ακρωτήριο Καλιακρία. Η Τουρκία ήθελε να καταστρέψει τον ρωσικό στόλο για να αναγκάσει την Ρωσία να συνάψει επωφελή για την Τουρκία ειρήνη. Ο σουλτάνος ζήτησε βοήθεια από τον περίφημο αφρικάνικο στόλο υπό την ηγεσία του Αλγερινού Σεντ-Αλί. Ο Σεντ-Αλί του υποσχέθηκε να φέρει τον Υποναύαρχο Ουσακώφ, δεμένο με αλυσίδες, στην Κωνσταντινούπολη. Θα γινόταν η πιο σπουδαία μάχη. Όλος ο στόλος μας το συνειδητοποιούσε. Ο πρίγκιπας Ποτέμκιν έγραφε στον Ουσακώφ: «Να προσεύχεστε τον Θεό! Ο Θεός θα μας βοηθήσει, να έχετε εμπιστοσύνη σε Αυτόν. Να ενθαρρύνετε τους ανθρώπους σας και να τους προκαλέσετε μεγάλη θέληση να νικήσουν τη μάχη. Ο Θεός να είναι μαζί σας!» Στις 31 Ιουλίου, πλησιάζοντας το ακρωτήριο Καλιακρία, ο Ουσακώφ εντόπισε τον τουρκικό στόλο, τα πλοία του

οποίου ήταν αγκυροβολημένα σε μια γραμμή, υπό την κάλυψη των παραθαλάσσιων στρατιωτικών μπαταριών. Η εμφάνιση της ρωσικής ναυτικής μοίρας ξάφνιασε πολύ τους Τούρκους και τους προκάλεσε πανικό. Οι Τούρκοι άρχισαν να κόβουν γρήγορα τα σκοινιά και να σηκώνουν τα πανιά. Λόγω των μεγάλων κυμάτων και του δυνατού αέρα, μερικά πλοία έχασαν τον έλεγχο και συγκρούστηκαν. Ο Ουσακώφ, εκμεταλλεύτηκε το χάος που κυριαρχούσε στον εχθρικό στόλο και πήρε μια πολύ έξυπνη απόφαση. Οδήγησε τον στόλο του μεταξύ των τουρκικών πλοίων και των παραθαλάσσιων στρατιωτικών μπαταριών που πυροβολούσαν ασταμάτητα. Με αυτό τον τρόπο απέκοψε τα τουρκικά πλοία από την ακτή. Η γραμμή των Τούρκων χάλασε και τα πλοία τους ήταν τόσο στριμωγμένα ώστε χτυπούσαν το ένα με το άλλο, προσπαθώντας να κρυφτούν μεταξύ τους. Ο Ουσακώφ άρχισε να κυνηγάει τον Σέντ-Αλί με το πλοίο «Χριστούγεννα». Όταν τον πλησίασε, επιτέθηκε αμέσως. Με την πρώτη βολίδα ο Σεντ-Αλί τραυματίστηκε σοβαρά στο σαγόνι. Ο αιμόφυρτος Αλγερινός αρχηγός, ο οποίος πρόσφατα υποσχέθηκε να αιχμαλωτίσει τον Ουσακώφ, μεταφέρθηκε από το κατάστρωμα στην καμπίνα του. Τα ρωσικά πλοία περικύκλωσαν τον εχθρό και κυριολεκτικά τον πλημμύρισαν με βολίδες. Ο τουρκικός στόλος καταστράφηκε τελείως και για ακόμα μια φορά αποχώρησε από το πεδίο μάχης. Μόνο το σκοτάδι, ο καπνός από τα όπλα και η αλλαγή κατεύθυνσης του ανέμου έσωσαν τους Τούρκους από την πλήρη καταστροφή και αιχμαλωσία. Όλος ο τουρκικός στόλος, ο οποίος έχασε είκοσι οχτώ πλοία, σκορπίστηκε στη θάλασσα. Τα περισσότερα εχθρικά πληρώματα σκοτώθηκαν, ενώ οι απώλειες στα ρωσικά πλοία ήταν ελάχιστες.

Στην Κωνσταντινούπολη, μη γνωρίζοντας τι έχει συμβεί, γιόρταζαν με μεγάλη χαρά το Κουρμπάν Μπαϊράμ. Όμως σε λίγο αυτή η «απέραντη χαρά μετατράπηκε σε θλίψη και φόβο», που προκλήθηκε από την εμφάνιση στα φρούρια του Βοσπόρου των απομειναριών της ναυτικής μοίρας του «δοξασμένου Αλγερινού» Σεντ-Αλί. Η κατάσταση των πέντε θωρηκτών πλοίων του και των πέντε άλλων μικρότερων ήταν καταστροφική. Κάποια πλοία έχασαν όλα τα κατάρτια τους και εκείνα που σώθηκαν, ήταν αδύνατον να χρησιμοποιηθούν ποτέ ξανά. Τα καταστρώματα ήταν γεμάτα με πτώματα και τραυματίες που πέθαιναν από τα τραύματα. Αυτή η καταστροφική εικόνα ολοκληρώθηκε με το πλοίο του Σεντ-Αλί, το οποίο άρχισε να βουλιάζει μπροστά στα μάτια των Τούρκων, παρακαλώντας για βοήθεια με τα κανόνια των βολίδων...

«Αξιότιμε! Ο στόλος σου δεν υπάρχει πλέον», πληροφορήθηκε ο Τούρκος Σουλτάνος. Εκείνος τρόμαξε τόσο πολύ με αυτό το θέαμα και την ειδοποίηση για την συντριβή του στόλου του, που έσπευσε αμέσως να συνάψει ειρήνη με τη Ρωσία. Στις 29 Δεκεμβρίου του 1791, στο Ιάσιο υπεγράφη η ειρηνευτική συνθήκη. Το ρωσικό κράτος, έχοντας ενισχύσει τη θέση του στο νότο, «πάτησε το σταθερό πόδι του στην ακτή της Μαύρης θάλασσας».

Για την τόσο περίφημη νίκη ο Υποναύαρχος Θεόδωρος Ουσακώφ βραβεύτηκε με το παράσημο του Αγίου Αλεξάνδρου Νέφσκι.ι

Από την αρχή του πολέμου ο Θεόδωρος Ουσακώφ διορίστηκε επικεφαλής του λιμανιού και της πόλης της Σεβαστούπολης. Μετά τη σύναψη της ειρήνης με την Τουρκία ο Ουσακώφ αμέσως άρχισε να επισκευάζει τα πλοία και να κατασκευάζει διάφορα μικρότερα. Με διαταγή του και με την προσωπική του συμμετοχή, στις ακτές των κόλπων κατασκευάστηκαν αποβάθρες. Ήταν δύσκολο να βρεθούν σπίτια εκεί για τους ναύτες. Έμεναν σε καλύβες και στρατώνες, που βρίσκονταν στους βαλτώδεις κόλπους, όπου οι άνθρωποι αρρώσταιναν και πέθαιναν πολύ συχνά από τον αποπνικτικό αέρα των βάλτων. Ο Θεόδωρος Θεοντόροβιτς, όπως και με την αντιμετώπιση της πανούκλας στη Χερσώνα, άρχισε να λαμβάνει αποφασιστικά μέτρα για να σταματήσουν οι ασθένειες. Χτίστηκαν στρατώνες και νοσοκομείο για

τους ναύτες σε υψηλότερα και πιο υγιή σημεία της περιοχής. Ο Ουσακώφ φρόντιζε και για την κατασκευή δρόμων, τη δημιουργία αγορών, πηγαδιών, καθώς και για την παροχή πόσιμου νερού και άλλων προμηθειών ζωτικής σημασίας. Ο Ουσακώφ ξαναέχτισε το μικρό καθεδρικό ναό του Αγίου Νικολάου, προστάτη ναυτικών. Μερικές φορές, όταν τα χρήματα που προορίζονταν για τον στόλο της Μαύρης θάλασσας καθυστερούσαν για κάποιο λόγο, ο Ουσακώφ έδινε δικά του χρήματα στη διοίκηση του λιμανιού της Σεβαστούπολης, για να μη σταματάνε οι εργασίες. Ο Ουσακώφ έδειχνε μεγάλο σεβασμό στην περιουσία του κράτους, υποστηρίζοντας ότι πρέπει να είναι γενναιόδωρος με τα δικά του χρήματα και φειδωλός με τα χρήματα του κράτους. Και πάντα υποστήριζε αυτόν τον κανόνα στην πράξη.

Έχοντας απομακρυνθεί προσωρινά από τους πολέμους, ο διακεκριμένος Ναύαρχος, ο οποίος πάντα σεβόταν την πίστη των προγόνων του, είχε τώρα την ευκαιρία να αφιερώσει χρόνο σε προσευχές. «Κάθε μέρα παρακολουθούσε την πρωινή, τη μεσημεριανή και την απογευματινή λειτουργία και ποτέ δεν εξέταζε τις στρατιωτικές και δικαστικές υποθέσεις πριν την προσευχή.

Και όταν ανακοίνωνε δικαστική απόφαση, πάντα έδειχνε ελεημοσύνη στους πολύτεκνους κατηγορούμενους. Γενικά ήταν άνθρωπος γεμάτος με εξαιρετική καλοσύνη...» Στις αρχές του 1793 τον κάλεσε η αυτοκράτειρα Αικατερίνη Β’, η οποία ήθελε να δει τον ήρωα που απέκτησε τέτοια μεγάλη φήμη. Κατά τη συνάντησή τους η αυτοκράτειρα «είδε σε αυτόν έναν άνθρωπο ειλικρινή, σεμνό, χωρίς απαιτήσεις και ύφος, που μπορούσε να έχει κάποιος άλλος στη θέση του». Για τις εξαιρετικές υπηρεσίες του στην πατρίδα, η Αικατερίνη Β’ του χάρισε έναν πανέμορφο χρυσό σταυρό με λείψανα αγίων. Την ίδια χρονιά του απονεμήθηκε ο βαθμός του Αντιναυάρχου.

Το 1796 στον θρόνο ανέβηκε ο αυτοκράτορας Παύλος Α.

Ήταν η εποχή όταν η επαναστατική Γαλλία αγνόησε όλους τους νόμους του Θεού και ανθρώπου και σκότωσε τον μονάρχη της. Μετά από αυτό «έβαλε στόχο να κατακτήσει και να υποδουλώσει τα γειτονικά κράτη». Ο Αντιναύαρχος έλαβε εντολή να κινητοποιήσει τον στόλο της Μαύρης θάλασσας. Η πολυπλοκότητα της κατάστασης για την Ρωσία ήταν στην απόλυτη ασάφεια για το από ποιόν εχθρό να προστατεύει τα νότια της σύνορα, Τουρκία η Γαλλία. Η Γαλλία υποκινούσε την Τουρκία για πόλεμο με τη Ρωσία. Οι Τούρκοι, φυσικά, ήθελαν να επανακτήσουν τα εδάφη που είχαν χάσει στον πόλεμο με τη Ρωσία. Όμως από την άλλη, για την Υψηλή Πύλη, η γειτνίαση στα Βαλκάνια με τους Γάλλους γινόταν πολύ πιο επικίνδυνη από την απώλεια της Κριμαίας. Σύντομα ο Σουλτάνος Σελίμ Γ’ δέχτηκε την πρόταση του Ρώσου αυτοκράτορα για συμμαχία εναντίων της Γαλλίας και ζήτησε από τον Παύλο Α΄ να του στείλει μια βοηθητική ναυτική μοίρα.

Στις αρχές του Αυγούστου του 1798, βρισκόμενος κοντά στον κόλπο της Σεβαστούπολης μαζί με τη ναυτική του μοίρα, ο Θεόδωρος Ουσακώφ έλαβε την εντολή του αυτοκράτορα «να ακολουθήσει αμέσως τον τουρκικό στόλο και να τον βοηθήσει να εμποδίσει την Γαλλία στα κακόβουλα σχέδια αυτού του βίαιου λαού, ο οποίος εξολόθρεψε την πίστη, την κυβέρνηση που έχει καθιερώσει ο ίδιος ο Θεός, και τους νόμους του…Αυτός ο λαός το έκανε όχι μόνο εντός της Γαλλίας, αλλά και στα γειτονικά κράτη, οι λαοί των οποίων εξαπατήθηκαν από τις ύπουλες υποβολές των Γάλλων…» Η ρωσική ναυτική μοίρα πήρε κατεύθυνση προς την Κωνσταντινούπολη και σύντομα πλησίασε τον Βόσπορο. Αυτό το γεγονός ήταν αρκετό για την Υψηλή Πύλη να ανακοινώσει αμέσως τον πόλεμο με τη δημοκρατική Γαλλία.

Η Τουρκία συνάντησε τα ρωσικά πλοία εκπληκτικά φιλικά. Οι Τούρκοι εντυπωσιάστηκαν με την καθαριότητα και την αυστηρή τάξη που είχαν. Ένας από τους σπουδαίους άρχοντες, κατά τη συνάντηση με τον βεζίρη, είπε ότι «δώδεκα ρωσικά πλοία κάνουν λιγότερο θόρυβο από μια τουρκική βάρκα. Και οι ναύτες είναι τόσο σεμνοί, ώστε στους δρόμους δεν ενοχλούν καθόλου τους κατοίκους της πόλης». Οι Τούρκοι έμειναν έκπληκτοι και με την εμφάνιση των Ρώσων ναυτών και με το πνεύμα τους. Η ρωσική ναυτική μοίρα έμεινε στην Κωνσταντινούπολη για δύο εβδομάδες. Στις 8 Σεπτεμβρίου, «έχοντας διδάξει στους Τούρκους εξαιρετική τάξη και πειθαρχεία», η ναυτική μοίρα σάλπαρε με κατεύθυνση τα στενά των Δαρδανελίων, στο σημείο ένωσης με τον τουρκικό στόλο. Ο αρχηγός των ενωμένων δυνάμεων διορίστηκε ο Αντιναύαρχος Ουσακώφ. Οι Τούρκοι, γνωρίζοντας από τη δική τους εμπειρία την τέχνη και γενναιότητά του, εμπιστεύτηκαν πλήρως σε αυτόν τον στόλο τους. Ο Καπετάν-Πασάς Καντήρμπεης εν ονόματι του Σουλτάνου, έπρεπε να σέβεται τον Ρώσο Αντιναύαρχο σαν τον

«δάσκαλο του».

Έτσι ξεκίνησε η διάσημη Μεσογειακή εκστρατεία του Αντιναύαρχου Θεόδωρου Ουσακώφ, κατά την οποία εκείνος απέδειξε ότι είναι όχι μόνο σπουδαίος αρχηγός του στόλου του, αλλά και σοφός άνθρωπος, συμπονετικός Χριστιανός και ευεργέτης των λαών, τους οποίους έχει απελευθερώσει.

Ο πρώτος στόχος της ναυτικής μοίρας ήταν να καταλάβουν τα Επτάνησα που βρίσκονται κατά μήκος της νότιο-δυτικής ακτής της Ελλάδας. Το πιο σημαντικό νησί ήταν η Κέρκυρα, η οποία έχοντας η ίδια τα ισχυρότερα στην Ευρώπη φρούρια, ήταν επιπλέον προστατευμένη από τους Γάλλους. Για αυτό το λόγο η Κέρκυρα θεωρούνταν απόρθητο νησί. Οι κάτοικοι αυτών των νησιών ήταν Ορθόδοξοι Έλληνες. Στην Κέρκυρα βρισκόταν (βρίσκεται και μέχρι σήμερα) ένα μεγάλο χριστιανικό ιερό κειμήλιο, τα λείψανα του Αγίου Σπυρίδωνα Τριμυθούντος. Ο Θεόδωρος Ουσακώφ έδρασε πανέξυπνα. Πρώτα απ» όλα έστειλε γραπτό μήνυμα στους κατοίκους των νησιών, στο οποίο τους παρότρυνε να βοηθήσουν στην ανατροπή του ανυπόφορου ζυγού των άθεων Γάλλων. Η απάντηση ήταν η ένοπλη βοήθεια του πληθυσμού σε όλες τις περιοχές. Οι κάτοικοι των νησιών ενθαρρύνθηκαν από την άφιξη της ρωσικής ναυτικής μοίρας. Παρά τη δυνατή αντίσταση των Γάλλων, ο στόλος μας με τις αποφασιστικές του ενέργειες απελευθέρωσε το νησί Τσιρίγο, μετά το νησί Ζάκυνθος…

Όταν η γαλλική φρουρά παραδόθηκε στο νησί Ζάκυνθος, «την επόμενη μέρα ο αρχηγός Αντιναύαρχος Ουσακώφ μαζί με άλλους καπετάνιους και αξιωματικούς της μοίρας επισκέφτηκε τον καθεδρικό ναό του Αγίου Διονύσιου Θαυματουργού για να παρακολουθήσει τη θεία λειτουργία. Τις βάρκες των Ρώσων τις υποδέχτηκαν με κωδωνοκρουσίες και κανονιοβολισμούς. Όλοι οι δρόμοι ήταν διακοσμημένοι με ρωσικές σημαίες, άσπρες με τον μπλε σταυρό του Ανδρέα Πρωτόκλητου. Σχεδόν όλοι οι κάτοικοι κρατούσαν τέτοιες σημαίες στα χέρια τους και φώναζαν συνεχώς: «Ζήτω ο Παύλος Πετρόβιτς! Ζήτω ο απελευθερωτής μας και ο συντηρητής της Ορθόδοξης πίστης στην πατρίδα μας!» Στην αποβάθρα τον Αντιναύαρχο υποδέχτηκε ο κλήρος και οι πρεσβύτεροι. Μαζί τους πήγε στον καθεδρικό ναό και μετά τη λειτουργία προσκύνησε τα λείψανα του Αγίου Διονυσίου, προστάτη του νησιού. Παντού οι κάτοικοι τον δέχονταν με ιδιαίτερη τιμή και χαρούμενες κραυγές. Στα πόδια του πέταγαν λουλούδια, οι μητέρες με δάκρυα χαράς έβγαζαν τα παιδιά τους από τα σπίτια, αναγκάζοντας τα να φιλάνε τα χέρια των αξιωματικών μας και το ρωσικό κρατικό έμβλημα πάνω στις τσάντες των Ρώσων ναυτών. Ένας μάρτυρας σημείωσε: «οι γυναίκες, ειδικά οι ηλικιωμένες, έβγαζαν τα χέρια τους από τα παράθυρα, έκαναν σταυρό και έκλαιγαν».

Το ίδιο συνέβη και στο νησί Κεφαλονιά: «…παντού οι κάτοικοι σήκωναν τις

ρωσικές σημαίες και βοηθούσαν τους Ρώσους να βρίσκουν τους Γάλλους, οι οποίοι κρύφτηκαν στα βουνά και σε φαράγγια. Όταν το νησί καταλήφθηκε, ο ντόπιος επίσκοπος και ο κλήρος κρατώντας σταυρούς και όλοι οι άλλοι κάτοικοι υποδέχτηκαν τον αρχηγό των ρωσικών δυνάμεων και τους καπετάνιους των πλοίων με καμπάνες και κανονιοβολισμούς».

Όμως από την αρχή αυτής της κοινής εκστρατείας, ειδικά κατά τις στρατιωτικές δράσεις, αποδείχτηκε πως η βοήθεια της τουρκικής βοηθητικής μοίρας ήταν λιγότερη από τα προβλήματα τα οποία αυτή προκαλούσε. Παρά τις κολακευτικές διαβεβαιώσεις τους και την ετοιμότητα για συνεργασία, οι Τούρκοι ήταν τόσο ανοργάνωτοι και άγριοι ώστε ο Αντιναύαρχος αναγκάστηκε να τους κρατάει πίσω από τη μοίρα του, αποφεύγοντας να συμμετέχουν πραγματικά στην απελευθέρωση των ελληνικών νησιών. Οι Τούρκοι ηταν αγγαρεία για τους Ρώσους. Και όμως, ως αρχηγός, ο Ουσακώφ έπρεπε να φροντίζει για αυτούς, δηλαδή να τους ταΐζει, να τους ντύνει και να τους εκπαιδεύει στην στρατιωτική τέχνη, ώστε να τους χρησιμοποιήσει έστω και εν μέρει.

Οι ντόπιοι κάτοικοι άνοιγαν τις πόρτες στους Ρώσους, αλλά τις έκλειναν μπροστά στους Τούρκους. Αυτή η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη για τον Θεόδωρο Ουσακώφ. Τότε έδειξε σωστή κρίση της κατάστασης, πολλή υπομονή και πολιτική ευγένεια για να τηρηθούν οι συμφωνίες των συμμάχων και να κρατήσει τους Τούρκους μακριά από την αχαλίνωτη βαρβαρότητα και ωμότητα. Ειδικά στους Τούρκους δεν άρεσε η καλή συμπεριφορά των Ρώσων στους αιχμάλωτους Γάλλους. Όταν ο Θεόδωρος Ουσακώφ δέχτηκε τους πρώτους αιχμάλωτους στο νησί Τσιρίγο, ο Τούρκος Ναύραχος Καντήρμπεης του ζήτησε να κάνει ένα πονηρό πράγμα εναντίων των αιχμαλωτών. «Τι πράγμα;» – ρώτησε ο Ουσακώφ. Ο Καντήρμπεης απάντησε: «σύμφωνα με την υπόσχεση σας, οι Γάλλοι ελπίζουν να γυρίσουν στην πατρίδα τους και τώρα κοιμούνται ήσυχα στο στρατόπεδο μας. Αφήστε με να τους πλησιάσω τη νύχτα και να τους σφάξω όλους». Η συμπονετική καρδιά του Ουσακώφ, φυσικά, απέρριψε αμέσως τέτοια τρομερή ωμότητα και ο Τούρκος Ναύαρχος έμεινε άκρως έκπληκτος με αυτό. Όμως ειδικά πολλά προβλήματα προκαλούσε ο πονηρός και ύπουλος Αλί-Πασάς, ο οποίος ήταν αρχηγός των τουρκικών δυνάμεων ξηράς και είχε συνηθίσει να ασχημονεί ατιμώρητα στην Ελληνική και Αλβανική ακτή.

Στις 10 Νοεμβρίου του 1798 ο Θεόδωρος Ουσακώφ έγραψε στην αναφορά του: «Δόξα τω Θεώ, με τις κοινές δυνάμεις, εκτός από την Κέρκυρα έχουμε απελευθερώσει όλα τα υπόλοιπα νησιά από τους κακόβουλους Γάλλους». Έχοντας μαζέψει όλες τις δυνάμεις στην Κέρκυρα, ο αρχηγός ξεκίνησε τον αποκλεισμό του νησιού και άρχισε να ετοιμάζεται για την επίθεση στο ισχυρότερο φρούριο στην Ευρώπη. Οι συνθήκες του αποκλεισμού, που πραγματοποιούταν από την ρωσική μοίρα, ήταν πολύ δύσκολες για τους ναύτες μας. Πρώτα, υπήρχε μεγάλη καθυστέρηση στον εφοδιασμό τροφίμων και πυρομαχικών, καθώς και των υλικών για την επισκευή των πλοίων. Κατά τη συμφωνία, όλα αυτά έπρεπε να τα παρέχει η τουρκική πλευρά, όμως πάντα υπήρχαν διαφορές λόγω της κατάχρησης και αμέλειας των Τούρκων υπεύθυνων. Η ναυτική μοίρα βρισκόταν «σε άκρως άσχημη κατάσταση». Οι Τούρκοι ήταν υποχρεωμένοι να στείλουν εγκαίρως το αποβατικό άγημα από την Αλβανική ακτή, με συνολικό αριθμό 14 χιλιάδες άτομα «η παραπάνω εάν το χρειαστεί ο αρχηγός». Στην πραγματικότητα είχαν μαζέψει μόλις το ένα τρίτο από το συνολικό αριθμό. Στην αναφορά για τον αυτοκράτορα ο Αντιναύαρχος έγραψε: «Εάν εγώ είχα μόνο ένα σύνταγμα πεζικού, οπωσδήποτε θα ήλπιζα να καταλάβω την Κέρκυρα κοινώς με τους κατοίκους της, οι οποίοι παρακαλούν μόνο για ένα πράγμα, να μην πλησιάσει το νησί τους κανένα στράτευμα εκτός από το δικό μας». Εκτός από τις διαφορές με τους συμμάχους, ο αποκλεισμός γινόταν πιο δύσκολος λόγω της πεισματικής αντίστασης των Γάλλων και του πολύ βαρύ χειμώνα στον νότο της Ευρώπης.

Ο Ουσακώφ έγραψε σε μια αναφορά του: «Οι ναύτες μας, επιθυμώντας να με ευχαριστήσουν, δούλευαν πάρα πολύ σκληρά και στη βροχή και με την υγρασία και

στην παγωνιά. Όλοι άντεχαν τα πάντα με υπομονή και κόπιαζαν πολύ». Ο ίδιος ο Ναύαρχος, υποστηρίζοντας τους ναύτες του, έδειχνε παράδειγμα ακούραστης δραστηριότητας. Ο συμμετέχων εκείνων των γεγονότων, πλωτάρχης Εγκόρ Μεταξά, έγραψε: «Μέρα και νύχτα βρισκόταν αυτός στο πλοίο και εκπαίδευε τους ναύτες στην απόβαση, στη μάχη με όπλα και γενικά σε όλες τις ενέργειες στρατιώτη ξηράς».

Επιτέλους όλα ήταν έτοιμα για την επίθεση, και στο γενικό συμβούλιο αποφάσισαν να εκτελεστεί η επίθεση με τον πρώτο ευνοϊκό άνεμο.

Ο ευνοϊκός άνεμος φύσηξε στις 18 Φεβρουαρίου, και στις επτά το πρωί άρχισε επίθεση. Κατ΄αρχάς, η επίθεση έγινε στο Νησί του Βίδου, που καλύπτει το κύριο φρούριο από τη θάλασσα. Στην περιγραφή του Εγκόρ Μεταξά διαβάζουμε: «οι αδιάκοποι τρομεροί πυροβολισμοί και η βροντή μεγάλων όπλων έκαναν να τρέμει όλη η περιοχή. Ολόκληρο το Νησί του Βίδου ανατινάχθηκε από το μύδρο, και όχι μόνο τα χαρακώματα καταστράφηκαν, αλλά δεν υπήρχε ούτε ένα δέντρο, που δεν ήταν κατεστραμμένο από τέτοιο φοβερό σιδερένιο χαλάζι». Στις πιο επικίνδυνες περιπτώσεις ο Θεόδωρος Ουσακώφ πάντα ήταν το παράδειγμα για άλλους: έτσι έγινε και τότε. Έχοντας σηματοδοτήσει σ΄ όλα τα πλοία να συνεχίσουν τις ενέργειες τους παρά την κίνηση της ναυαρχίδας, ο ίδιος προσέγγισε πολύ κοντά την ακτή απέναντι από την ισχυρότερη πυροβολαρχία των Γάλλων και έπειτα από λίγο βύθισε αυτή, «ενώ είχε μέσα πολλά προετοιμασμένα πυρακτωμένα βλήματα», και τους πυροβολούσε. «Ενώ όλα τα τούρκικα πλοία και οι φρεγάτες τους ήταν πίσω μας και μακριά από το νησί, και αν πυροβολούσαν σ’αυτό. το έκαναν πάνω μας, έτσι δύο βλήματα χτύπησαν μια πλευρά του πλοίου μου» – έγραψε έπειτα ο Ναύαρχος. «Το νησί ήταν γεμάτο με τα βλήματα μας και λόγω του ισχυρού βομβαρδισμού όλες οι πυροβολαρχίες καταστράφηκαν». Την ίδια στιγμή στη ναυαρχίδα «Άγιος Παύλος» ακούστηκε το σήμα για το αποβατικό άγημα. Υπό την κάλυψη του πυροβολικού των πλοίων το αποβατικό άγημα εδραιώθηκε μεταξύ των πυροβολαρχιών του εχθρού και προχώρησε στη μέση του νησιού.

Οι Τούρκοι, οι οποίοι αποτελούσαν μέρος του αποβατικού αγήματος, ήταν οργισμένοι με την πεισματική αντίσταση των Γάλλων, και άρχισαν να κόβουν τα κεφάλια όλων των αιχμάλωτων, που έπεφταν στα χέρια τους. Διαδραματίστηκαν βίαιες σκηνές, μια από τις οποίες περίγραψε ένας μάρτυρας: «οι αξιωματικοί και οι ναύτες μας έτρεξαν μετά τους Τούρκους. Οι Μουσουλμάνοι για κάθε κεφάλι λάμβαναν μερικά νομίσματα. Όταν οι δικοί μας κατάλαβαν, ότι δεν μπορούν να αλλάξουν τη συμπεριφορά των Τούρκων, άρχισαν να εξαγοράζουν τους αιχμάλωτους με τα δικά τους χρήματα. Έχοντας παρατηρήσει, ότι μερικοί Τούρκοι στέκονταν γύρω από έναν νεαρό Γάλλο, ένας από τους αξιωματικούς μας έσπευσε

προς αυτόν την ίδια στιγμή που ο καημένος ήδη έλυνε την γραβάτα του, έχοντας μπροστά στα μάτια του τον σάκο γεμάτο κομμένα κεφάλια των συμπατριωτών του. Ο αξιωματικός μας έμαθε, ότι για να εξαγοράσει τον καημένο, πρέπει να έχει μερικά νομίσματα. Όμως δεν είχε αρκετά χρήματα μαζί του, για αυτό έδωσε στους Τούρκους το ρολόι του. Έτσι το κεφάλι του Γάλλου έμεινε πάνω στους ώμους του...». Οι Τούρκοι ούτε φοβούνταν τις απειλές, ούτε ήθελαν να ακούνε τους Ρώσους. Τότε ο αρχηγός του ρώσικου αποβατικού αγήματος έδωσε την εντολή στους στρατιώτες του να περικυκλώσουν τους Γάλλους αιχμάλωτους. Με αυτό τον τρόπο πολλοί αιχμάλωτοι σώθηκαν. Έπειτα ο Εγκόρ Μεταξά έγραψε: «οι Ρώσοι έδειξαν, ότι το αληθινό θάρρος συνδέεται πάντα με ανθρωπιά, ενώ η κάθε νίκη είναι στεφανωμένη με γενναιοδωρία και όχι σκληρότητα και κάθε στρατιώτης πρέπει να είναι Χριστιανός».

Στις δύο το απόγευμα οι Ρώσοι και οι Τούρκοι κατέλαβαν το Νησί του Βίδου. Την επόμενη μέρα στις 19 Φεβρουαρίου του 1799 κατέλαβαν και το φρούριο της Κέρκυρας. Ήταν η μέρα της μεγάλης γιορτής του Ναυάρχου Θεόδωρου Ουσακώφ, της γιορτής του στρατιωτικού ταλέντου και της σταθερής βούλησης του. Σε αυτό τον βοήθησαν η γενναιότητα και οι δεξιότητες των ναυτών του, η εμπιστοσύνη στον αρχηγό τους και η δική του εμπιστοσύνη στο αταλάντευτο θάρρος τους. Ήταν η γιορταστική μέρα του ρωσικού Ορθόδοξου πνεύματος και της αφοσίωσης στην πατρίδα.

Έχοντας μάθει για τη νίκη στην Κέρκυρα, ο μεγάλος Ρώσος στρατηλάτης Σουβόροβ είπε: «Ζήτω ο ρωσικός στόλος! Τώρα αναρωτιέμαι γιατί δεν ήμουν εκεί εκείνη τη στιγμή, έστω και ως αρχικελευστής;».

Την επόμενη μέρα στο πλοίο «Άγιος Παύλος» έφεραν τις γαλλικές σημαίες, τα κλειδιά και το έμβλημα του φρουρίου. Οι χαρούμενοι κάτοικοι του νησιού υποδέχτηκαν τον Ουσακώφ, ο οποίος πήγε αμέσως στην εκκλησία να ευχαριστήσει τον Θεό...

Στις 27 Μαρτίου, την πρώτη μέρα του Πάσχα, ο Ναύαρχος έκανε μεγάλη γιορτή για όλους. Οι κάτοικοι γλεντούσαν όλο το βράδυ.

Για τη νίκη στην Κέρκυρα, στον Θεόδωρο Ουσακώφ απονεμήθηκε ο βαθμός του Ναυάρχου. Ήταν το τελευταίο του βραβείο που έλαβε από τους αυτοκράτορες της Ρωσίας.

Ο Θεόδωρος Θεοδώροβιτς ευχαρίστησε τον Θεό και συνέχισε να εκτελεί τα καθήκοντα του. Στα απελευθερωμένα νησιά έπρεπε να δημιουργηθεί μια νέα μορφή κράτους. Ο Ναύαρχος Ουσακώφ, ως επίσημος αντιπρόσωπος της Ρωσίας, πιστός

στις χριστιανικές του αρχές, κατάφερε να δημιουργήσει στα Ιόνια νησιά τέτοια μορφή κυβέρνησης, η οποία εξασφάλισε σε όλο τον λαό «την ειρήνη, τη γαλήνη και την ησυχία». Έτσι απευθύνθηκε στους κατοίκους των νησιών: «Άνθρωποι όλων των λαών και όλων των τάξεων, να σέβεστε τον προορισμό της ανθρωπότητας. Πρέπει να σταματήσουν οι διαφορές και να σωπάσει το πνεύμα της βεντέτας. Πρέπει να υπάρχει ειρήνη, τάξη και ομόνοια!...» Ο Θεόδωρος Ουσακώφ ήταν πιστός υπηρέτης του τσάρου και της πατρίδας του και πάντα υπερασπιζόταν τα συμφέροντα της Ρωσίας. Ταυτόχρονα όμως είχε μεγάλη καλοσύνη και ειλικρινή επιθυμία να δώσει στους Έλληνες, φίλους και συμμάχους των Ρώσων στον πόλεμο εναντίον των κακόβουλων Γάλλων, την ειρήνη και μια καλύτερη ζωή. Έτσι δημιουργήθηκε η Δημοκρατία των Επτανήσων, το πρώτο ελληνικό εθνικό κράτος της σύγχρονης εποχής. Ο Θεόδωρος Ουσακώφ απέδειξε ότι είναι διακεκριμένος γιος της Ρωσίας και αργότερα είπε, ότι είχε την ευτυχία να απελευθερώσει αυτά τα νησιά από τους εχθρούς και να δημιουργήσει μια νέα κυβέρνηση στην οποία κυριαρχεί η ειρήνη, η ομόνοια και η γαλήνη...

Όμως ταυτόχρονα ο Θεόδωρος Θεοδώροβιτς πέρασε μεγάλη ψυχική οδύνη. Κάποιοι Τούρκοι πολέμαρχοι θύμωσαν με τους αυστηρούς κανόνες του Ναυάρχου, ο οποίος απαγόρευε την ωμότητα και την ιεροσυλία των Τούρκων. Αυτοί οι πολέμαρχοι άρχισαν να συκοφαντούν τον Ουσακώφ και να τον κατηγορούν για λάθος απονομή των βραβείων μεταξύ των συμμάχων. 0 τίμιος Θεόδωρος Θεοδώροβιτς αναγκάστηκε να δικαιολογηθεί. Με θλίψη έγραφε: «ποτέ δεν με ενδιέφεραν χρήματα. Η βοήθεια που μου δίνει ο αυτοκράτορας και ο Σουλτάνος είναι αρκετή για να καλύψει τις μικρές μου ανάγκες. Δεν μένω μέσα σε πολυτέλεια, βοηθάω τους φτωχούς. Δεν ισχύει αυτό που λέει ο Καπετάν-Πασάς...». Διαβάζουμε σε ένα άλλο γράμμα: «όλοι οι θησαυροί του κόσμου δεν θα με κολακεύσουν, είμαι πιστός στον αυτοκράτορα και στην πατρίδα μου. Θεωρώ ότι ένα ρούβλι που μου έδωσε ο μονάρχης μου είναι πολύ πιο αξιότιμο παρά όλα τα μαύρα λεφτά του κόσμου».

Υπήρχε και ένας άλλος λόγος για τη ψυχική οδύνη του Ουσακώφ. Τα καλύτερα του χαρακτηριστικά ως πολεμιστή- χριστιανού, για παράδειγμα η ελεημοσύνη του προς τους αιχμαλώτους, πολλές φορές τέθηκε σε σύγκρουση με τα συμφέροντα της κυβέρνησης. Πολύ συχνά ο Ναύαρχος λάμβανε μηνύματα με το εξής περιεχόμενο: «με όλο το σεβασμό για τη νίκη του ναυάρχου, ο αυτοκράτορας επιθυμεί να συγκρουστεί η Τουρκία με τη Γαλλία. Για αυτό οι Τούρκοι μπορούν να κάνουν ο, τι θέλουν με τους Γάλλους...Και οι Ρώσοι δεν πρέπει να ανησυχούν για αυτό...». Υπήρχαν πάρα πολλές τέτοιες περιπτώσεις!

Και, τέλος, η κατάσταση της ίδιας της ρωσικής ναυτικής μοίρας παρέμενε αρκετά

δύσκολη επειδή ήταν αναγκασμένη να συνεχίζει τον πόλεμο με τους Γάλλους. Πρώτα απ» όλα η τροφή, την οποία οι Τούρκοι έστελναν από την Κωνσταντινούπολη, ήταν κακής ποιότητας και καθυστερούσε συνέχεια. Ο Ναύαρχος έγραφε, ότι «αυτή η κατάσταση με στενοχωρεί πάρα πολύ. Από όλη την αρχαία ιστορία δεν γνωρίζω και δεν βρίσκω παρόμοια περίπτωση, όταν κάποιος στόλος ήταν τόσο μακριά χωρίς προμήθειες, όπως είμαστε εμείς τώρα... Δε θέλουμε βραβεία, αλλά επιθυμούμε μόνο να μην αρρωσταίνουν και να μην πεθαίνουν από την πείνα οι ναύτες μας». Αυτά τα λόγια του, γεμάτα θλίψη και σύγχυση, αξίζουν πολλά. Τότε τι βοήθησε τους Ρώσους ναύτες να περάσουν τόσες δοκιμασίες; Φυσικά, τους βοήθησε το Ορθόδοξο πνεύμα τους, η αφοσίωση στον αυτοκράτορα και στην πατρίδα καθώς και το μεγάλο παράδειγμα του αρχηγού τους και η μεγάλη αγάπη για αυτόν. Ο Θεόδωρος Θεοδώροβιτς πάντα μάθαινε τους αξιωματικούς του να θυμούνται έναν απαράβατο κανόνα: ο αρχηγός του πλοίου πάντα θεωρείται προστάτης των άλλων και πατέρας όλου του πληρώματος.

Και όμως η αποστολή του στη Μεσόγειο δεν ολοκληρώθηκε τότε. Στην βόρεια Ιταλία οι Ρώσοι, υπό την ηγεσία του διακεκριμένου Σουβόροβ, προσπαθούσαν να καταστρέψουν τον «ανίκητο» γαλλικό στρατό.

Ο Σουβόροβ ζήτησε από τον Ναύαρχο Ουσακώφ να τον υποστηρίξει από τον νότο. Έτσι, σε στενή συνεργασία, και οι δύο πολεμούσαν τους Γάλλους δημοκράτες στην ξηρά και στη θάλασσα. Οι δύο μεγάλοι γιοι της Ρωσίας έδειξαν σε όλο τον κόσμο τι θα πει η ρωσική στρατιωτική τέχνη.

Τα πλοία που κινούνταν γρήγορα σε όλη την Αδριατική και κατά μήκος των νότιο-δυτικών ακτών της Ιταλίας, προκαλούσαν πανικό στους Γάλλους. Όμως ακόμα και τότε υπήρχαν δολοπλοκίες, αυτή τη φορά από τους Άγγλους. Ο διάσημος Υποναύαρχος τους, Οράτιος Νέλσον, προσπαθούσε να ενοχλεί τον Ουσακώφ με όλους τους δυνατούς τρόπους. Η δόξα του Ρώσου Ναυάρχου εκνεύριζε τον Νέλσον. Αλληλογραφώντας με τους φίλους του, έγραφε ότι ο Ουσακώφ «φέρεται με τόσο υψηλό ύφος που τον σιχαίνεται». Η ήρεμη ευγένεια του Ρώσου Ναύαρχου εκνεύριζε τον Νέλσον: «πίσω από την ευγενική του εμφάνιση κρύβεται μια αρκούδα...» Και με πλήρη ειλικρίνεια έγραφε: «μισώ τους Ρώσους...» Αυτό αισθανόταν και ο ίδιος ο Θεόδωρος Θεοδώροβιτς: «η ζήλια με πλημμύρισε στην Κέρκυρα...Ποιος είναι ο λόγος; Δεν ξέρω...». Εν τω μεταξύ οι Ρώσοι ναύτες και στρατιώτες κατέλαβαν την πόλη Μπάρι, όπου παρακολούθησαν την λειτουργία-ευχαριστία δίπλα στα λείψανα του Αγίου Νικολάου του Θαυματουργού. Έπειτα κατέλαβαν τη Νάπολη και στις 30 Σεπτεμβρίου μπήκαν στη Ρώμη. Ο υπουργός της Νάπολης, Μισούρου, με μεγάλη έκπληξη έγραψε στο Ναυάρχο Ουσακώφ: «Εντός 20 ημερών ένας μικρός ρωσικός στρατός επέστρεψε στο κράτος μου τα δύο τρίτα του Βασίλειου. Έχουν αναγκάσει

τους κατοίκους να τους λατρεύουν... Μόνο ο ρωσικός στρατός μπορούσε να κάνει τέτοιο θαύμα. Τι θάρρος! Τι πειθαρχία! Τι ευγενική συμπεριφορά! Εδώ τους λατρεύουν και η ανάμνηση των Ρώσων θα μείνει για πάντα στην πατρίδα μας».

Στο μέλλον τους περίμενε ακόμα η κατάληψη της Μάλτας. Ομως στο τέλος του 1799 ο Ναύαρχος έλαβε εντολή από τον αυτοκράτορα Παύλο Α΄ για τον γυρισμό της ναυτικής του μοίρας στην πατρίδα, στην Σεβαστούπολη...

Έμεινε ακόμα λίγο χρόνο στην Κέρκυρα ενώ προετοίμαζε τη μοίρα του για το μακρινό ταξίδι, ασχολούμενος με τις υποθέσεις των ντόπιων κατοίκων του νησιού και αποχαιρετώντας τα Επτάνησα. Ο Ουσακώφ αγάπησε τους Έλληνες, ενώ εκείνοι έβλεπαν σε αυτόν έναν φίλο και απελευθερωτή. «Συνέχεια ακούω να παρακαλάει και να παραπονιέται ο λαός και, κυρίως, οι φτωχοί άνθρωποι που ούτε φαγητό δεν έχουν...». Ο Ναύαρχος πάντα βοηθούσε τον λαό να αποκτήσει μια καλύτερη ζωή. Για αυτό τον λόγο οι κάτοικοι των Επτανήσων αποχαιρέτησαν τον Ναύαρχο Ουσακώφ και τους ναύτες του με μάτια γεμάτα δάκρια. Τους ευχαριστούσαν και ευλογούσαν συνέχεια. Η γερουσία της Κέρκυρας τον αποκάλεσε «απελευθερωτή και πατέρα του». «Ο Ναύαρχος Ουσακώφ απελευθέρωσε ηρωικά τα νησιά και κατάφερε να δημιουργήσει την καινούργια μορφή διακυβέρνησης». Οι κάτοικοι της Κέρκυρας χάρισαν στον Ρώσο Ναύαρχο ένα χρυσό σπαθί με πολλά διαμάντια και με την επιγραφή: «από το νησί Κέρκυρα στον Ναύαρχο Ουσακώφ». Πάνω στο χρυσό μετάλλιο που του χάρισαν οι κάτοικοι της Ιθάκης ήταν η επιγραφή: «στον Θεόδωρο Ουσακώφ, τον αρχηγό ναυτικών δυνάμεων της Ρωσίας και τον γενναίο απελευθερωτή της Ιθάκης». Εξίσου αξιότιμα αναμνηστικά βραβεία υπήρχαν και από τα άλλα νησιά. Όμως ο ναύαρχος γνώριζε πλέον πάρα πολύ καλά τη φύση της υψηλής πολιτικής και για αυτό αναχώρησε από τα Ιόνια νησιά με μια αίσθηση ανησυχίας για το μέλλον τους. Είχε μεγάλο βάρος στην καρδιά του...

Διαβάστε τη συνέχεια της εμπεριστατωμένης ιστορικής ανάλυσης της «Πεμπτουσίας» εδώ